

Cam Sanatında Dantel: Geleneksel Öğenin Yeniden Yorumlanması

Lace in Glass Art: Reinterpretation of Traditional Element

Serap BEDEL ÖZEK¹

Nezihe Lerzan ÖZER²

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, Samsun, Türkiye

²Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, İstanbul, Türkiye

Öz

Dantel ögesi, geçmişten günümüze ülkemizde ve dünyada estetik açıdan önemli bir değer olarak varlığını sürdürmektedir. Sahip olduğu boşluk-doluluk ve motifsel düzenlemeleri gibi özgün nitelikleriyle, günümüz sanat eserlerinde de kendini göstererek; farklı alanlardan birçok sanatçı tarafından eserlerinde kullanılmakta ve yeni bir estetik anlayışla yorumlanmaktadır. Özellikle günümüzde sanat dalları arasındaki sınırların giderek belirsizleşmesiyle, cam sanatında da bu geleneksel öğe, özgün bir biçimde yeniden yorumlanmakta ve sanata yeni bir boyut kazandırmaktadır. Bu bağlamda dantel ve dantel öğeleri, sanat alanında malzeme ve düşünce kalıplarını kırarak sanatsal üretimlerde ortak çalışmaya ve farklı malzemelerin kullanımına olanak tanımaktadır. Ancak yazılı ve dijital kaynaklarda yapılan inceleme sonucunda; sanatın farklı alanlarında kullanılan dantel öğesinin ele alınışının, cam sanatı özelinde ve bu alana özgü akademik yazılı kaynaklarda yetersiz olduğu gözlenmiştir. Bu çalışma, dantel öğesinin cam sanatında nasıl yeniden yorumlandığını ve geleneksel bir öğenin çağdaş bir malzemeyle nasıl birleştiğini ele alarak, cam sanatındaki yerine ve önemine dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda dantel öğesinin, kişisel çalışmalar ve cam malzeme kullanılarak oluşturulan cam sanatı çalışmalarında, geleneksel anlayışın dışına çıkılarak, yeniden yorumlanması hedeflenmektedir. Bu sebeple "Cam Sanatında Dantel: Geleneksel Öğenin Yeniden Yorumlanması" başlıklı çalışma; araştırma ve uygulama olmak üzere iki farklı boyutta ele alınmıştır. Çalışmanın araştırma kısmında, dantel öğesinin tanımına ve tarihçesine, örnekleriyle birlikte sanatın farklı alanlarına yansımalarına ve cam sanatındaki etkileşimine yer verilmiştir. Uygulama kısmında ise cam sanatında bir ifade biçimi olarak dantel ve dantelsi öğeler, cam malzemeyle biçimlendirilerek bireysel mesajların vurgulanması hedeflenmiştir. Çalışma kapsamında, dantel öğesinin cam sanatında yeniden nasıl yorumlandığı ve geleneksel bir öğenin çağdaş bir malzemeyle nasıl bütünleştiği incelenmiş olup; bu süreçte, dantelin form, desen ve anlam açısından da cam ile etkileşimi detaylı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, cam sanatı, dantel

ABSTRACT

Lace has long been existed as an aesthetically important value in our country and in the world. With its unique qualities such as sparsity-intensity and motif arrangements, it also manifests itself in recent artworks as it is employed by many artists from different fields and is interpreted with a new aesthetic approach. Especially today, since the boundaries between art fields have blurred, this traditional element is reinterpreted in a unique way in the glass art and gains a new dimension to art. In this context, lace and its elements break the fixed materials and ideas and give way to collaboration and the use of different materials in artistic productions. However, the research through the written and digital sources has revealed that the lace element that is used in different fields of art has not been discussed in sufficient detail in especially the field of glass art and in the academic written sources of the field.

This study aims to emphasize the place and importance of lace in glass art by addressing how it is reinterpreted and how a traditional element is combined with a contemporary material. Thus, it is aimed to reinterpret the lace element by going beyond the traditional understanding in personal works and glass art works. Therefore, the study, "Lace in Glass Art: Reinterpretation of a Traditional Element" has been conducted in two dimensions as research and practice. The research section includes the definition and history of lace, its reflection in different fields of art with examples and its interaction with the art of glass. The practice section aims to emphasize the individual messages by shaping lace and lace-like elements as a form of expression through glass material. The study explores how the lace element is reinterpreted in glass art and how a traditional element is integrated with a contemporary material and the interaction of lace with glass in terms of form, pattern and meaning, in detail.

Keywords: Art, glass art, lace

Giriş

Dantel, tarih boyunca ince işçiliği ve zarif desenleri ile tanınan bir el sanatıdır. El sanatları, yaşamın temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılan zengin bir ürün çeşitliliği sunmaktadır. Bu ürünler, kullanılan malzeme, teknik ve yapıldığı yöreye göre farklılık göstermekte ve dönemin kültür değerlerini yansıtmaktadır. Ancak zamanla, estetik zevklerin de etkisiyle bu ürünler değişime uğramıştır. Moda, ekonomik faktörler ve doğaya dönme isteği gibi etkenler, dantel gibi el sanatlarının kullanım alanlarında ve tasarımlarında değişikliklere yol açmıştır (Coşkun, 2023). Dantel ve dantelsi öğeler, çağlar boyunca giyinmeden örtünmeye, taşımadan saklamaya kadar geniş bir kullanım alanına sahip olmuştur. Bu

Geliş Tarihi/Received: 03.06.2024

Revizyon Talebi/Revision Requested: 25.07.2024

Son Revizyon/Last Revision: 07.02.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 06.03.2025

Yayın Tarihi/Publication Date: 21.03.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Serap BEDEL ÖZEK

E-mail: serap.bedel@omu.edu.tr

Cite this article as: Bedel Özek, S. & Özer, N. L. (2025). Lace in glass art: Reinterpretation of traditional element. *Art and Interpretation*, 45, 129-138.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

bağlamda dantel, yalnızca kumaş üzerinde değil, farklı malzeme ve sanat dallarında da kendine özgü bir ifade bulmaktadır. Son dönemlerde ise estetik açıdan, farklı zamanlarda ve çeşitli alanlarda toplumsal ve sanatsal çalışmalarda dışavurum sembolü olarak öne çıkmıştır. Geleneksel olarak iplik ve kumaşla yapılan dantel, zaman içinde farklı malzemelerle de deneyimlenmiş ve her defasında yeni bir estetik anlayışla yorumlanmıştır.

20. yüzyılın ortalarında yaşanan küreselleşmenin etkisi, yalnızca sosyal ve kültürel alanlarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda sanat alanında da belirgin değişimlere yol açmıştır. Birçok sanatçı, farklı malzeme ve teknik arayışına girmiş ve modern çağın dilini yansıtan sanatçılar da çeşitli malzemeleri bir araya getirerek etkileyici eserler ortaya koymuşlardır. Bu bağlamda, bugüne kadar evleri ve giysileri süsleyen danteller ise çağın değişen perspektifiyle birlikte sanatın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Savaş, 2023). Geçmişten günümüze kadar estetik bir değere sahip olan dantel hem kavramsal anlamda hem de kendine özgü nitelikleriyle çağdaş sanat alanında kendini göstermektedir. Günümüzün sanatçı ve tasarımcıları ise dantel ögesini eserlerinde bir ifade aracı veya yardımcı bir malzeme olarak kullanarak eserlerindeki ifade gücünü artırmaktadırlar. Ancak basılı ve dijital kaynakların incelenmesi sonucunda; dantel ögesinin, cam sanat alanında ve bu alana özgü akademik kaynaklarda yeterince ele alınmadığı görülmüştür. Dolayısıyla bu çalışma, dantel ögesinin tarihsel değişimiyle birlikte farklı sanat alanlarında kullanımını inceleyerek cam sanatındaki potansiyeline dikkat çekmeyi amaçlamakta ve geleneksel ögenin cam sanatında yeniden yorumlanmasını hedeflemektedir. Çalışmanın uygulama aşamasında, dantel ve dantelsi ögeler, cam malzeme ile şekillendirilerek, bireysel mesajlar vurgulanmıştır.

Yöntem

“Cam Sanatında Dantel: Geleneksel Ögenin Yeniden Yorumlanması” başlıklı çalışma; araştırma ve uygulama olarak iki ayrı alt başlıkta ele alınmıştır. Araştırma sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak mevcut alanyazın incelenmiş, analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu bağlamda araştırma bölümünde; dantel ögesinin tanımına, tarihçesine, örnekleriyle birlikte sanat alanındaki yerine ve cam sanatındaki etkileşimine yer verilmiştir. Uygulama kısmında ise; dantel ögesinin cam sanatında yeniden yorumlanması hedeflenmiş ve bu bağlamda kişisel cam eserler oluşturulmuştur. Çalışmada yer alan tasarımların ana teması oluşturulurken de bireysel kodlar baz alınmıştır.

Dantelin Tanımı ve Tarihçesi

Dantel, ince ve ağ görünümlü örgülerin bir kumaşın kenarına işlenmesi veya bağımsız olarak çeşitli ipliklerle örülmesiyle elde edilen geleneksel süs unsurlarını tarif eden genel bir terimdir (Can, 2022). Genellikle tentene veya mil olarak adlandırılan bu örgü türü, beyaz pamuklu iplikle, tığ veya iğne gibi araçlar kullanılarak yapılmakta ve delik-dolgu biçiminde oluşturulan ilmeklerle veya

çeşitli düğümler atılarak şekillendirilmektedir (İde Sanat, 2024) (Görsel 1). Bu tekniğin kökeni incelendiğinde ise farklı veya benzer bir şekilde birçok dilde ve kültürde var olduğu tespit edilmiştir (Yıldız & Ögüt, 2020).

Görsel 1.

Dantel örneği, 2024

Geleneksel el sanatlarımızın temel bir bileşenini oluşturan dantel ögesi, yaşamın temel ihtiyaçlarını karşılamının ötesinde, toplumlarda önemli bir sembol haline gelmiştir. Toplamların evrimiyle birlikte; kişinin statüsünü, gücünü, kültürünü temsil etme ve bilgeliği sembolize etme amacıyla gelişimini sürdürmüştür. Bu bağlamda dantel ögesine, farklı toplumlarda çeşitli değerler yüklenmiş ve üretim süreçleri, teknik detayları ve motiflerindeki anlamlarla her kültürde çeşitlilik göstermiştir. Motifin özellikleri ise bir kültürün tarihini ve geleneğini anlamak için önemli veriler sunmuştur. Dolayısıyla bu tür danteller, kişinin statüsünü ve toplum içindeki değerini yansıtan simgeler olduğu için, özellikle devletin önde gelenleri ve aile fertleri tarafından tercih edilmiştir (Yolal, 2020).

19. yüzyılda gerçekleşen göçler ve diğer etkenlerle dünyanın dört bir yanına yayılan dantel, günümüzde çeşitli nedenlerle üretimi azalan bir el sanatı haline gelmiştir. Kadınların iş hayatına daha fazla katılımı, boş zamanların çeşitli şekillerde kullanılması, değişen moda ve dekorasyon eğilimleri gibi faktörler, dantel üretiminin azalmasına neden olmuştur (Can, 2022). Dahası, teknolojinin hayatımıza girmesiyle birlikte, modern çağ olarak adlandırdığımız dönemde birçok geleneksel kültür ve el sanatı gerilemiş, hatta unutulmuştur. Ancak dantel, giyim-kuşam ve ev dekorasyonunda hala kendine yer bularak, zamanın akışına karşı direnişin en güzel örneklerinden biri olmuştur.

Anadolu'nun geleneksel kültüründe önemli bir yer tutan dantel, Türk kültürünün örf, adet, gelenek ve göreneklerini yansıtan en eski ve değerli unsurlardan biridir. Yoğun emek gerektiren üretim

süreçleri ise dantellerin süsleme amacıyla kullanılmasını zenginliğin bir ifadesi haline getirmiştir. Ancak Anadolu kadınları, dantelleri sadece süs eşyası olarak değil, duygularını ifade etmenin bir aracı olarak da kullanmışlardır. Dantel işleme süreci; acıları anlatmanın, sevinçleri ifade etmenin ve mesajları iletmenin bir yolunu sunmuştur. Her bir dantel işi, Anadolu kadınının ruhunu yansıtan birer parça olmuştur (Korkmaz, 2016). Dolayısıyla Anadolu kadınının zevkini, tercihini, beğenisini ve yaratıcılığını, ürettiği dantel işlerinden anlamak mümkündür. Bu bakımdan dantel, kadının sessiz dili, yaşadığı toplumda sözsüz cümleleri olmuştur ve uygulandığı tekniklerle, motiflerle, renklerle ve anlatım yöntemleriyle duyguların, düşüncelerin, hayallerin ve umutların dile getirilme yolu olmuştur. Anadolu kadınının doğurganlığı, yaşam felsefesi, kırılğanlıkları ve iç dünyası gibi pek çok konu, dantelin çeşitli motiflerinden izlenebilmiştir. Kadınlar, umutlarını, aşklarını, mutluluklarını ve mutsuzluklarını bu motiflerle ifade etmişlerdir. Farklı çiçek motifi, yaşa ve duruma göre anlam taşımıştır; genç kızlar gül ve sümbül gibi canlı çiçek motiflerini tercih ederken, yaşlı kadınlar toprağa dönüşü simgeleyen kır çiçeklerini kullanmıştır. Ayrıca, motiflerin rengi ve şekli, kadının yaşadığı duygusal durumu ve toplumsal ilişkilerini yansıtmıştır. Örneğin, kırmızı acı biber motifi, evlilikteki sorunları ifade ederken, çayır çimen motifi, iyi ilişkileri simgelemiştir. Bu motifler, Anadolu'nun farklı bölgelerinde kadının hayatındaki önemli dönüm noktalarını ve duygusal ifadelerini çevresine aktarmanın bir yolu olarak kullanılmıştır (Yolal, 2020).

Dantelin Sanat Alanındaki Yeri

“Sanat; sembollerin, formların, hareketlerin veya nesnelerin kullanımıyla dünyada ilişkiler kurmayı sağlayan bir faaliyettir” (Bourriaud, 2005). Bu bağlamda insanoğlu, yüzyıllardır aşk, sevgi, kin, öfke, nefret, özlem ve korku gibi birçok duyguyu ve bu duygularla ilişkili düşüncelerini ifade etmek için renkler, formlar, sesler, görseller ve çizgiler gibi farklı unsurları çeşitli yöntemlerle harmanlayarak, üstün yaratıcılık gücünü sergileyen sanat eserleri yaratmıştır. Aynı zamanda insan ile nesnel gerçeklik arasındaki estetik ilişkiyi de ifade eden sanat, hoşya giden uyumlar arayışını temsil etmektedir (Delier, 2005). Estetik kavramı ise güzellikle ilişkilendirilerek günümüzde pek çok alanda tartışılan bir konu haline gelmiştir. Anadolu kadınının estetik anlayışının önemli bir parçasını da dantel oluşturmuştur. Dantel, geçmişten günümüze izlerini sürdürmüş ve soyut güzellikleri somut bir şekilde ifade etme biçimi olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla estetik, duyularla algılanamayan soyut varlıkları sezgi yoluyla somutlaştırmayı içerirken, dantel işleme süreci de duyguları, düşünceleri ve hayalleri işleyen kişinin elinden hayat bulmuş simgeleri ortaya çıkarmaktadır. Geleneksel dantel öğeler, genç nesiller tarafından devralınarak estetiğin Anadolu kültürü içindeki yeri korunmuştur. Bugün hala Anadolu'nun dört bir yanında işlenen danteller, estetik anlayışını ve kültürü bir araya getirerek Anadolu halkını birleştirmektedir (Korkmaz, 2016). Dantel yapımı, uzun bir geçmişe sahip olan ve büyük bir ustalık ge-

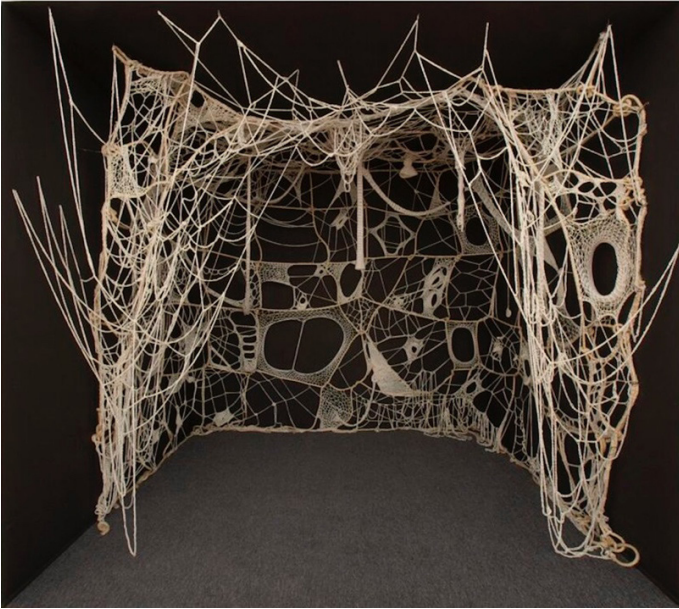
rektiren bir sanat dalıdır. Geleneksel olarak “el sanatları” veya “zanaat” kategorisine giren dantel, aynı zamanda, “tekstil sanatı”nın da bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Tarih boyunca çeşitli teknikler ve desenlerle varlığını sürdüren bu danteller, tekstil sanatında ve üretiminde, kendine özgü dokusal özellikleri ve estetik değerleri ile önemli bir konuma sahip olmuştur. Dolayısıyla tasarım ve teknik açıdan değerlendirildiğinde hem bir zanaat hem de bir sanat ürünü olarak kabul edilebilmektedir (Yıldız & Öğüt, 2020).

19. yüzyılda gerçekleşen bilimsel, düşünsel ve toplumsal ilerlemeler, sanatın yeniden değerlendirilmesine ve köklü bir değişime yol açmıştır. Bu süreçte, sanatın farklı alanları arasında yakın bir ilişki kurulmuş ve birbirleri ile etkileşimi artmıştır (Edeer, 2005). 20. yüzyılın ikinci yarısından sonraki süreçte ise sanatçılar, sınırsız ifade aracı olan sanatı kullanarak kendilerine yeni ve özgün alanlar yaratmışlardır. Kullandıkları imgeler ve tekniklerle de günlük yaşamı vurgulayarak sanatı kültürel yaşamın merkezine taşımışlardır. Pop sanatçıları, kişisel niteliklerini bir kenara bırakarak toplumsal beğenileri ve tutumları göz önünde bulundurarak benzersiz bir üslup geliştirmişlerdir. Bu dönemde, her şey hem sanat materyali olarak hem de ilham kaynağı olarak kullanılabilir hale gelmiştir (Yılmaz, 2015). Bu bağlamda modern sanat kavramı, bütün sanat alanlarının birbirleriyle iç içe geçtiği, etki akışının sürdürülebilirliğinin ve materyal çeşitliliğinin özgürce fayda sağladığı bir alan haline gelmiştir. Çağdaş sanat yaklaşımı içinde tekstil malzemeleri ise yeni bir sanat dili ve zengin ifade olanakları oluşturma potansiyeline sahip oldukları için farklı alanlarda etkileşim ve birliktelik sağlamaya oldukça uygun görülmüştür (Korkmaz, 2016). Geleneksel dantel ögesi, zamanla modern sanat ve tasarım dünyasında da kendine yer bulmuş ve bazı sanatçılar tarafından çağdaş sanat eserlerinde bir ifade aracı olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda, dantel ve dantelsi öğeler, yalnızca görsel bir ifade aracı olarak değil, bazen bir başlangıç noktası olarak ve bazen de özellikle kavramsal olarak ele alındığı sanat dallarının etkileşimini ve birbiri içine geçmiş yapısını vurgulamaktadır. Dolayısıyla dantel, içinde yer aldığı zaman dilimi ve sanat eğilimlerinden büyük ölçüde etkilenecek önemli bir evrim geçirmiştir. Bu değişim ve gelişim ile birlikte, geleneksel ve dekoratif niteliğinden uzaklaşarak sanatta düşünce ve malzeme kalıplarının sınırlarının aşılmasını sağlamıştır. Bu bağlamda yeni ve güçlü bir ifade aracı olarak da plastik sanatlar alanında kullanımı yaygınlaşmıştır (Can, 2022). Dolayısıyla kültürel belleğimizin önemli bir parçasını oluşturan ve farklı motif çeşitliliğine sahip bu danteller, birçok farklı alandan sanatçının ilgisini çekmekte ve sanatçının düşüncelerini yansıtmaya adına önemli ve sağlam bir yapı sunmaktadır. Transparanlık kavramını içeren delik-dolgu yapısıyla birlikte boşluk-doluluk dengesi, tekrarlayan birimlerle oluşturulan motif düzenlemeleri, teknik zenginlik, sınırsız desen çeşitliliği, algoritma tabanlı yapısı ve sembolik ifade yöntemleri gibi özellikleri sayesinde, sanatsal üretimlerde ortak çalışmaya ve farklı malzemelerin kullanımına olanak tanımaktadır. Ayrıca, tasarımda çeşitli kompozisyonel kaidelere uygun olması ve geleneksel bir desene

sahip olması da dantel ve dantelsi öğeleri çekici kılmaktadır (Yolal, 2020).

Günümüzde, bazı sanatçılar danteli, sosyal mesajları ve toplumsal hakları aktarmak adına bir araç ve malzeme olarak kullanmaktadırlar. Aynı zamanda çeşitli alanlardan beslendiği, diğer sanat dallarının sınırları içinde faaliyet gösterdiği, çeşitli üretimlerde bulunduğu ve sanatsal yaratımlarda her türlü iş birliğine olanak sağladığı görülmektedir (Koşar, 2017). Resim, seramik, heykel, mimarlık ve tekstil sanatları gibi sanatın farklı dallarında sergilenen bazı örneklerde ise dantel ve dantelsi öğeler, doğrudan veya dolaylı olarak ele alınmıştır.

Faith Wilding'in 1972'de sergilenen "Rahim Odası (Womb Room)" adlı eseri, dantelin sanatsal ifade gücünü yansıtan en etkileyici örneklerinden biridir. Sanatçı, tekstil ile iç mekânı birleştirerek oluşturduğu bu çalışmayı (Görsel 2), kadınlara 'sığınabilecekleri bir alan' olarak sunmuştur. Wilding, beyaz renkli akrilik ip ve sisal hatlarını dantel ile birleştirerek kubbeli bir yapı oluşturmuştur.

Görsel 2.

Faith Wilding, rahim odası (womb room), 1972

Duvarları siyaha boyamış ve dantel öğesinin imkanlarından faydalanarak, eserini öne çıkarmıştır. Böylelikle tekstil malzemelerinin güncel sanattaki anlamı, mimari ve mekân kavramları üzerinden yeniden tanımlamıştır. Dolayısıyla Wilding'in eserleri, sanatseverlere görsel ve düşünsel açıdan yeni bir bakış açısı sunmaktadır (Koşar, 2017).

Bugün birçok sanatçı, sanatlarını sokak sanatı yoluyla kamusal alana taşımaktadır. Polonyalı sanatçı NeSpoon da bu sanatçılardan biridir. NeSpoon, bazen gerçek dantelleri ağ formunda kompozisyonlarla birleştirmekte, bazen de duvarlarda dantel şablonları kullanılarak spreyle boyanmış gerçekçi dantel resimleri oluşturmaktadır (Görsel 3).

Görsel 3.

NeSpoon, Forum Kolektyw, 2018, Gdańsk, Poland

Ayrıca, çimentoyla doldurduğu bazı kaldırım ya da duvar çatlaklarını zarif dantel tasarımlarıyla süsleyerek dikkat çekici eserler de yaratmaktadır. NeSpoon'un eserleri, birçok müzede ve çeşitli ülkelerde düzenlenen festivallerde ve bienallerde sergilenmiştir. Ayrıca, dantelin kaybolmuş değerlerini ele alan enstalasyon çalışmaları, dünya genelinde birçok şehrin sokaklarını, caddelerini ve binalarını süslemektedir (Can, 2022).

Cal Lane, sıradan nesneleri dantel öğelerine dönüştürmesiyle tanınan uluslararası üne sahip bir heykeltıraştır. Çelik ve kaynak makinesiyle çarpıcı eserler yaratarak, süsleme ile işlev arasındaki sınırları aşan ilişkiler kurmaktadır (Görsel 4).

Görsel 4.

Cal Lane, shovels, 2016

Metalin soğuk ve sert doğasını güzellikle buluşturarak çelişkili bir denge kurmaktadır. Lane, eserlerinde izleyicilerin aşına olduğu malzemeleri kullanarak onları görsel olarak yumuşatmakta ve alışılmadık materyalleri tanıdık hale getirmektedir. Bu uyum, bir taraftan eşitsiz ilişkilerin altında yatan çağrışımları keşfederken; diğer yandan da izleyicilerde bir çatışma yaratmaktadır. Bu nedenle, Lane'in eserleri, metalin soğukluğuyla güzelliğin zarafetini bir araya getirerek çelişkili bir deneyim sunmaktadır (Wilkinson, 2024).

Dantel öğeler, çeşitli teknik ve malzemelerle birlikte çağdaş seramik sanatındaki sanatçıların eserlerine de ilham vermiştir (Savaş, 2023). Kristen Wicklund, porselen dantel eserleriyle tanınan New York'lu bir sanatçıdır. Wicklund, dantel öğesini kullanarak oluşturduğu enstalasyon örnekleriyle dikkat çekmektedir. Özellikle kadınların yoğun zaman harcayarak yarattığı el işleriyle ilgilenen sanatçı, bardak altlığı olarak kullanılan dantelleri seramiğe dönüştürmektedir (Görsel 5).

Görsel 5.

Kristen Wicklund, porcelain lace objects, 2010

Pamuklu ip kullanarak ördüğü bu dantelleri önce sıvı porselene batırmakta ve ardından kalıpta pişirerek tığ işi dantel dokusunu bırakmaktadır. Genellikle beyaz renkte olan bu porselen dantelleri ise bazen tek başına, bazen de koyu bir arka plan üzerinde sergilenmektedir (Ege, 2023).

Seramik sanatçısı Zehra Çobanlı ise seramik sanatını çağdaş bir perspektifle yorumlayarak, Anadolu'nun geleneksel kültürel öğelerine göndermeler yapmaktadır. Çalışmaları, yeni teknik arayışları ve yüzeyel deneyimleri bir araya getirerek, seramik sanatında yenilikçi bir yaklaşım sergilemektedir. "Kadınca Mavi-Beyaz Kesitler" başlıklı sergisi (Görsel 6), Anadolu'da yaygın olarak kullanılan deyimlerden, yaşam biçimlerinden ve geleneklerden izler taşıyan bir seramik koleksiyonudur.

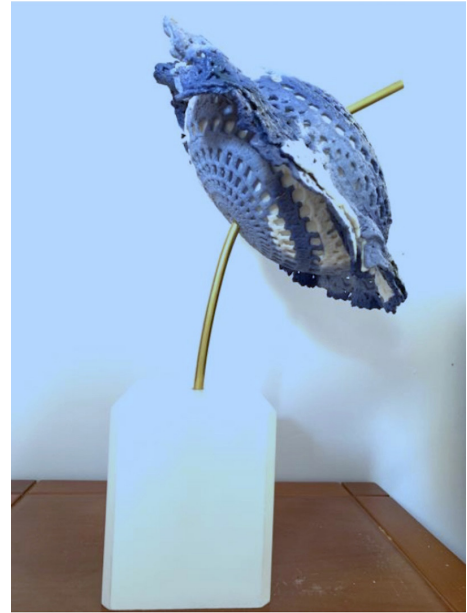

Görsel 6.

Zehra Çobanlı, kadınca mavi-beyaz kesitler, 2017

Bu sergide, özellikle Anadolu kadınlarının özgürlük mücadelesine, sınırlı yaşam koşullarına, aldatılmışlıklarına ve baskılara vurgu yapılmıştır. Sergideki beyaz renk, kadınların geleceğe dair umutlarını simgeler; mavi renk ise özgürlük, umut ve romantizmi temsil etmektedir. Altın yaldızla işlenen biçimler, yaşamın şatafatlı ve geçici yönünü simgelerken, beyaz renk gelinlik gibi geleneksel unsurlarla ilişkilendirilmiştir. Çobanlı'nın bu çalışmaları, geleneksel motifleri çağdaş bir sanat anlayışıyla birleştirerek, seramik sanatını hem kültürel bir ifade aracı hem de toplumsal bir eleştiri platformu olarak kullanmaktadır (Yamaner, 2017).

Ceren Atay Yolal, 'Kılıf' adlı seramik çalışmasında (Görsel 7), dantelin ağıs dokusunu kullanarak kadınların toplumda üstlendiği rolleri ve bu rollerin getirdiği sembolik anlamları sorgulamaktadır.

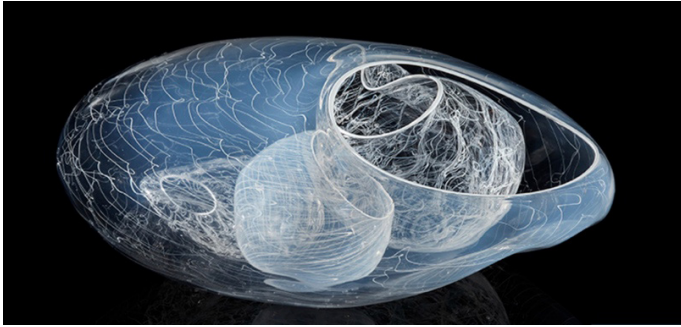

Görsel 7.

Ceren Atay Yolal, kılıf, 2020

Sanatçı, dantelin karmaşık ve ince yapısıyla, kadınların tarih boyunca dişilik, namus, hamilelik, annelik gibi kimlikleri üzerinden biçilen toplumsal rollerle bağlantılar kurmuştur. Bu roller, kadınların hakları ve bu hakların toplum tarafından nasıl yorumlandığı üzerine bir tartışma zeminine işaret etmektedir. ‘Kılıf’ çalışması, kadının toplumsal beklentiler doğrultusunda kendisine dayatılan rollerle sınırlı kalmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışmanın merkezinde, kadının, her birey gibi kendi kararlarını alabilen, kendi hayatına yön verebilen ve kendisinden sorumlu bir varlık olduğu fikri yer almaktadır. Bu bağlamda, eser, toplumsal normlara ironik bir eleştiri getirerek, kadının kendisine biçilen rollerden sıyrılma ve bu rollere başkaldırma hakkını savunmaktadır (Yolal, 2020).

Dantel ögesinin ele alındığı bir diğer çalışma da Amerikalı cam sanatçısı Dale Chihuly’e aittir. Sanatçı “Chihuly Merletto” adını verdiği serisinde (Görsel 8), asimetrik sepet formları içinde karmaşık dantel illüzyonlarının yer aldığı cam eserleriyle dikkat çekmektedir.

Görsel 8.

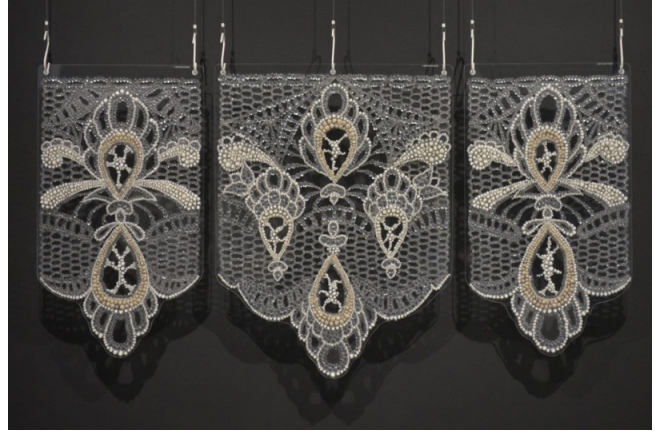
Dale Chihuly, Chihuly Merletto, 2020

Chihuly, eserlerinin üretiminde “merletto” adı verilen klasik Venedik tekniğinden yola çıkmış ve opak beyaz çubukları ikonik sepet serisine entegre ederek yeniden yorumlamıştır. Yoğun emek gerektiren ve karmaşık bir üretim süreci olan merletto, ağ benzeri desenleri oluşturmak için kullanılan bir cam üfleme tekniğidir ve İtalyanca’da “dantel” anlamına gelmektedir. Chihuly, merletto ile amacının “dantelin hissini, hareketini, yumuşaklığını ve formlara kolayca dökülme şeklini taklit ederek dantelin camdaki hareketini yakalamak” olduğunu dile getirmiştir (Chihuly, 2020).

İngiliz-Amerikalı sanatçı Joanna Manousis ise cam ve karma medya heykelleri üzerinde çalışmalar yapmaktadır. Manousis, camın zıt niteliklerine ilgi duymaktadır ve “Lace” isimli çalışması da bu ilgisini yansıtan özgün bir eserdir (Görsel 9).

Bu eser, camın kırılabilirlik ve dayanıklılık gibi karşıt özelliklerini ustalıklı bir şekilde barındırmaktadır. Sanatçı, bu zıtlıkları evcimenlik, kadınlık ve sabır gibi temalarla ilişkilendirerek cam paneller oluşturmuştur. Dokuma tekstilin özelliklerini taklit eden her bir dantel panel, ince cam çubukların yuvarlak diskler (murrini) halinde kesilip bir fırında eritilmesiyle elde edilmiştir. Daha sonra bu diskler, su jeliyle kesilmiş cam levha üzerine lamine edilerek bir araya getirilmiştir. Boyut ve kalınlık bakımından farklılık gösteren

her bir murrini parçası, dantel üzerinden geçen ışığın yoğunluğuna göre bir prizma gibi parlamaktadır. Bu da eserin estetik zenginliğini artıran bir unsurdur. Bu bağlamda Manousis, camın hem görsel hem de dokusal özelliklerini kullanarak sanatsal bir dil yaratmış ve bu dili, toplumsal ve kültürel göndermelerle derinleştirmiştir (Joanna Manousis, t.y).

Görsel 9.

Joanna Manousis, Lace, 2006-2008

Cam Sanatının Dantel ile Etkileşimi

Cam; parlak, ışıltılı ve ışık yansıtan bir malzemedir. İnsan yaşamında geniş bir kullanım alanına sahiptir ve hem estetik hem de endüstriyel alanda sıklıkla kullanılmaktadır. Camın endüstriyel kullanımı; dayanıklılığı, kimyasal direnci ve yüksek sıcaklıklara dayanabilme yeteneği gibi işlevsel özelliklerine dayanmaktadır. Bu nedenle, camın bu işlevselliği çeşitli endüstriyel uygulamalarda pratik faydalar sağlamaktadır. Ancak camın asıl önemini belirleyen, işlevselliğinden ziyade estetik etkileşim yaratan görünüş değerleridir. Camın parlaklığı ve ışığı çeşitli şekillerde yansıtabilmesi, ona estetik değer kazandıran temel unsurlardır. Bu bağlamda, cam, yalnızca bir malzeme olarak değil, aynı zamanda sanatsal ve mimari uygulamalarda da estetik bir araç olarak değerlendirilmektedir. Şeffaf yapısı, dayanıklılığı ve aynı zamanda kırılabilirliği ile sanat dünyasında özgün sembolik anlamlara sahip, özel bir malzeme olarak öne çıkmaktadır (Özek, 2024). Camın bu şeffaf yapısı, içindeki her şeyi net bir şekilde gösterirken bir taraftan da gerçekliği doğrudan yansıtan bir araca dönüşmektedir. Ancak bu özelliği, kullanım amacından bağımsız olarak ötesindeki unsurları gözler önüne serse de dokunulamaz bir bariyer oluşturmaktadır. Dolayısıyla cam hem çevresiyle etkileşime geçebilen hem de bu etkileşimi kısıtlayan bir malzeme olarak da tanımlanır (Baudrillard, 2010). Camın bu yapısal ve kavramsal özellikleri, cam sanatını da zenginleştirmiştir. Bu alanda eserler veren sanatçılar, camın bu özelliklerinden faydalanarak estetik ve teknoloji arasında bağlar kurmuşlardır. Aynı zamanda düşünceler ve kavramların birlikteliğiyle de yenilikçi ve özgün eserler ortaya koymuşlardır (Özek, 2023).

Sanatın tarihsel süreci içerisinde modernizm ile birlikte gelen

farklı sanat alanlarının birbirleriyle olan ilişki ve etkileşimleri, cam sanatını da etkilemiştir. Günümüzün değişen sanat anlayışı ile birlikte cam sanatçıları, sanat alanları arasındaki geleneksel sınırları kaldırmakta ve artık farklı alanlarla etkileşim içinde olmaktadır. Bu etkileşimde yerini alan dantel ise, cam sanatında kişisel yorum ve biçimler arasında diyalog kurarak kavramsal boyut kazanmaktadır. Dantel ve cam, kavramsal özellikleri bakımından ortak noktalara sahiptir. Çünkü danteller de aynı cam malzeme gibi ince, narin ve dayanıksız malzemeler ile son derece hassas üretilmiş öğelerdir. Aynı zamanda geçmişten günümüze kadar insanların kıyafetlerini veya evlerini süsleyen bu dekoratif danteller, toplumsal hakların veya sosyal mesajların iletilmesinde alternatif bir araç olarak da kullanılmaktadır. Cam ise, kırılganlığı ve dayanıklılığıyla farklı uçları bünyesinde barındırarak insan yaşamının karmaşıklığını ve kırılganlığını eş zamanlı vurgulayabilen güçlü bir malzemedir. Camın bu özellikleri sanat eserlerinde zıt duygu ve düşüncelerin ifade edilmesinde kullanılmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla dantel ve cam, taşıdıkları bu kendine özgü zengin nitelikleriyle benzer hassasiyeti taşımakta ve güçlü ifade olanakları sunmaktadır. Aynı zamanda bu birleşim hem geleneksel el sanatlarının zarafetini hem de modern cam sanatının yenilikçi ve deneysel doğasını bir araya getirmektedir. Dantel öğelerin cam üzerinde yarattığı etkiyleyici görsellik, izleyiciyi hem geçmişin nostaljik dünyasına götürmekte hem de çağdaş sanatın dinamikleriyle buluşturmaktadır.

Kişisel Uygulamalar

Anadolu kadını, dantelleri yalnızca dekoratif bir öğe olarak kullanmamış, aynı zamanda onları duygularını ifade etmenin bir aracı olarak görmüştür. Danteller, bireysel ve toplumsal deneyimlerin, özellikle de kadınların duygu dünyasının ve sosyal rollerinin bir yansıması olarak işlev görmüştür.

Çalışmada yer alan tasarımlar geleneksel dantel öğeler üzerinden cam malzeme ile şekillendirilmiştir. Tasarımlar, yaşanmışlıkları vurgulamak amacı ile eskimiş, yıpranmış ve yırtılmış tekrarlar ile oluşturulmuştur. Bu eksik ve parçalanmalar ile kadının göz ardı edilen duygusal yaralarını simgelemektedir. Tasarım sürecinde cam gibi şeffaf ve kırılgan bir malzemenin tercih edilmesi ise kadınların bu duygusal dünyalarının kırılganlığını, geçirgenliğini ve saflığını somut bir biçimde ifade etme amacını taşımaktadır. Camın şeffaf yapısı, kadınların iç dünyalarındaki zenginliğini ve karmaşıklığını görünür kılarken, aynı zamanda bu duyguların ne kadar kolay zarar görebileceğini de vurgulamaktadır. Bu nedenle, camın tasarımlarda kullanılması hem bir kırılganlık ifadesi hem de bu duyguların içsel zenginliğinin ve saflığının bir dışavurumudur.

Bu çalışmada yer alan cam tasarımların üretim süreci, iki dönemden oluşmaktadır. İlk dönem çalışmaları; 2019 yılında gerçekleştirilmiştir ve eserler, kalıpta şekillendirme ve füzyon tekniği kullanılarak şekillendirilmiştir (Görsel 10-11-12-13).

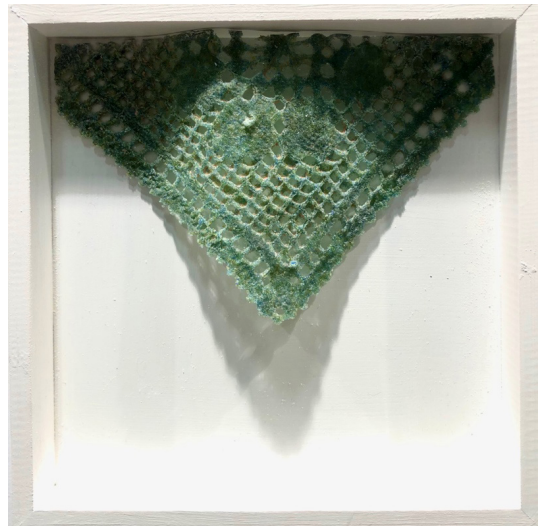
Görsel 10.

Kişisel uygulamalar

Görsel 11.

Kişisel uygulamalar

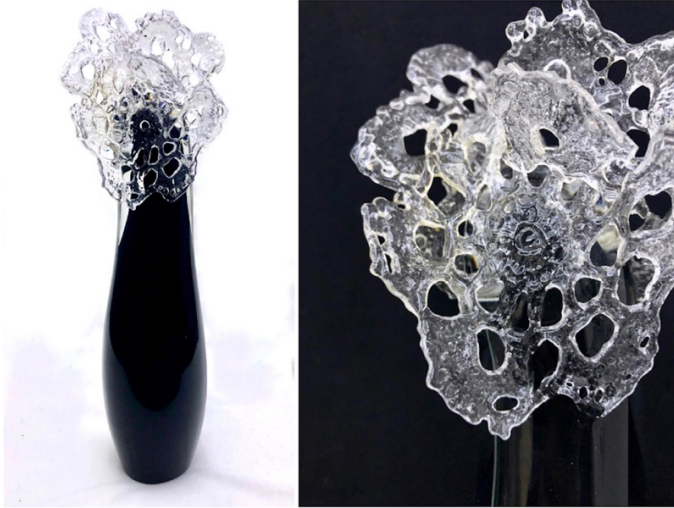

Görsel 12.

Kişisel uygulamalar

Görsel 13.*Kişisel uygulamalar*

2022 yılında ise ikinci dönem çalışmaları yapılmıştır. Bu eserlerde dantel ögesi, üç boyutlu cam formlara taşınmıştır. Eserlerin üretim sürecinde ise; sıcak camda üflenerek şekillendirilmiş farklı form ve boyutlardaki cam parçalar, öncesinde kalıpta şekillendirilen cam dantel öğelerle birleştirilmiştir (Görsel 14-15).

Görsel 14.*Kişisel uygulamalar***Görsel 15.***Kişisel uygulamalar*

Sonuç

Sanatın tarihsel sürecinde sanatçılar, modernizm ile birlikte geleneksel kalıpları yıkarak, yeni arayışlar içine girmiştir. Bu süreçte kavram ve düşünceyi de ön plana çıkartarak farklı malzeme ve teknikler denemeye başlamışlardır. Yeni biçim ve malzeme arayışında olan günümüz sanatçıları ise dantel öğelere, yenilikçi bir bakış açısıyla farklı bir boyut kazandırmıştır. Dantel motiflerini farklı teknikler ve malzemelerle yorumlayarak hem geleneksel değerleri korumuş hem de çağdaş sanatın ifade biçimlerini zenginleştirmişlerdir.

Günümüz sanatçılarının sanatsal uygulamalarındaki hedefi, yalnızca estetik değerlerle birlikte güzellik anlayışını geliştirmek değil; aynı zamanda, toplumsal hayata eleştirel bir bakışla yaklaşarak yaşamı etkili bir şekilde yansıtmaktır. Sanatçıların veya tasarımcıların birçoğu da duygularını, düşüncelerini veya toplumsal mesajlarını iletmek için bilinçli olarak dantel öğesini tercih etmiştir. Bu bağlamda günümüzde dantel öğesinin, sanatın birçok dalında farklı biçimlerde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Mekânla ve diğer sanat dallarıyla kurduğu bu bağ sayesinde de dantel, geleneksel uygulama biçiminin dışında farklı boyutlara taşınmıştır.

Tarihsel süreçte dantel, Anadolu kültüründe kadının duygularını, düşüncelerini ve görsel zevklerini ifade etmede önemli bir rol oynamıştır. Bu bağlamda geleneksel öğenin cam sanatında yeniden yorumlanmasını hedefleyen bu çalışmanın uygulama kısmında, biçim ve kavram arasındaki ilişki, sanatsal açıdan esere yansıtılmış ve kişisel cam eserler oluşturulmuştur. Eserlerin ana temasını oluşturan yıpranmış ve/veya eskitilmiş dantel ve dantelsi öğeler, cam malzemeye şekillendirilerek bireylerin yaşama dair mesajlarının yansıtılması hedeflenmiştir.

Bu çalışma, dantel öğesinin cam sanatı içerisinde nasıl yeniden yorumlandığını ve geleneksel öğenin nasıl farklı bir ifade biçimi haline getirilebileceğini göstermektedir.

Çalışmanın kişisel uygulamalar kısmında ortaya çıkan eserler, sanat alanında yenilikçi bir konum kazanarak yeni araştırmalara ilham kaynağı oluşturacaktır. Ayrıca, bu eserlerin yaratıcı yaklaşımları ve teknik yenilikleri, sanat dünyasında yeni yönelimlerin doğmasına da katkı sağlayacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir-S.B.Ö.; Tasarım- S.B.Ö.; Materyaller- S.B.Ö.; Denetleme- S.B.Ö.; Kaynaklar- S.B.Ö.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi- S.B.Ö.; Analiz ve/veya Yorum- S.B.Ö., N.L.Ö.; Literatür Taraması- S.B.Ö.; Yazıyı Yazan- S.B.Ö.; Eleştirel İnceleme- S.B.Ö., N.L.Ö.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept - S.B.Ö.; Design- S.B.Ö.; Materials- S.B.Ö.; Supervision- S.B.Ö.; Resources- S.B.Ö.; Data Collection and/or Processing- S.B.Ö.; Analysis and/or Interpretation- S.B.Ö., N.L.Ö.; Literature Search- S.B.Ö.; Writing Manuscript- S.B.Ö.; Critical Review- S.B.Ö., N.L.Ö.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Arabalı Koşar, S. T. (2017). Çağdaş sanat disiplinleri arası etkileşimlerde lif sanatı. *İdil Dergisi*, 6(35), 2035-2059.
- Atay Yolal, C. (2020). *Dantel ögesinin özgün seramik yüzeylere yansımaları*. [Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü]. Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tez-SorguSonucYeni.jsp>
- Baudrillard, J. (2010). *Nesneler sistemi* (O. Adanır & A. Karamollaoğlu, Çev.). Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Bedel Özek, S. (2023). *Atık malzemenin cam sanat yapısı üretiminde kullanımı*. [Sanatta Yeterlik Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü]. MSGSÜ Açık Bilim Sanat Arşivi. <https://acikerisim.msgsu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.14124/5620>
- Bedel Özek, S. (2024). Cam ve seramik etkileşiminin bir yansıması: Mustafa Ağaatekin'in "cam içi seramik" çalışmaları. Ü. Parsıl ve Ö. Yıldırım (Ed.), *Plastik sanatlar alanında seramik ve cam üzerine yaklaşımlar 1* (s. 143-157). Akademisyen Yayınevi Kitabevi.
- Bourriaud, N. (2005). *İlişkisel estetik* (S. Özen, Çev.). Bağlam Yayıncılık.
- Can, M. (2022). Disiplinlerarası sanat bağlamında dantel. *Art Vision*, 28(48), 85-90.
- Coşkun, G. (2023). El sanatı ürünlerinin kullanım alanlarındaki dönüşüm; dantel örneği. *International Academic Social Resources Journal*, 8(53), 3807-3813.
- Delier, A. (2005). *Sanat eğitiminde disiplinlerarası yaklaşımlar*. [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Dk-NCbeqA9BHI8YXSfajrlw&no=ok-4AqXbldpflqwAZC5isQ>
- Edeer, Ş. (2005). Sanat eğitiminde disiplinlerarası yaklaşım. *Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 78-84.
- Korkmaz, S. (2016). Anadolu halk kültüründe estetik anlayışının bir ürünü olarak dantel. *Şehir ve İrfan*, 3, 122-123.
- Savaş, F. (2023). Çağdaş seramik sanatında geleneksel dantel ögesinin kullanımı. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 9(1), 148-155.
- Yıldız, G., & Öğüt, L. (2020). Tanım, terim ve kavramları ile dantel. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 6(1), 126-142.
- Yılmaz, O. (2015). Sanat akımları üzerinden gelişen disiplinlerarası sanat. *Electronic Turkish Studies*, 10(10), 997-1012.

İnternet Kaynakça

- Chihuly. (2020, 15 Nisan). Dale Chihuly debuts a new collection of work: Chihuly merletto. Chihuly. <https://www.chihuly.com/press-releases/dale-chihuly-debuts-new-collection-work-chihuly-merletto> adresinden 12 ağustos 2024 tarihinde alınmıştır.
- Ege, H. (2023). Porcelain crochet artist Kristen Wicklund: Crafting beauty. Crochet Concupiscence. <https://www.crochetconcupiscence.com/porcelain-crochet-artist-kristen-wicklund/> adresinden 21 mart 2024 tarihinde alınmıştır.
- Fairs, M. (2007, 7 Ağustos). Lace fence by Demakersvan. Dezeen. <https://www.dezeen.com/2007/08/07/lace-fence-by-demakersvan/> adresinden 8 mart 2024 tarihinde alınmıştır.

- www.dezeen.com/2007/08/07/lace-fence-by-demakersvan/ adresinden 8 mart 2024 tarihinde alınmıştır.
- İde Sanat. (t.y). Tentene (Dantel). <http://www.idesanat.com/68-icerik-Tentene-Dantel.html> adresinden 15 mart 2024 tarihinde alınmıştır.
- Manousis, J. (t.y). Lace. <https://www.joannamanousis.com/lace> adresinden 15 ağustos 2024 tarihinde alınmıştır.
- Wilkinson, S. (t.y). Cal Lane- Ammunition. <https://callane.com/portfolio-page/ammunition/> adresinden 19 mart 2024 tarihinde alınmıştır.
- Yamaner, M. (2017, 6 Mart). Zehra Çobanlı "kadinca mavi-beyaz kesitler" seramik sergisi 8 Mart'ta Bandırma'da açılacak. Bandırma'nın Sesi. <https://www.bandirmaninsesi.com/zehra-cobanli-kadinca-mavi-be-yaz-kesitler-seramik-sergisi-8-martda-bandirmada-acilacak-18349.html> adresinden 13 ağustos 2024 tarihinde alınmıştır.

Görsel Kaynakça

- Görsel 1.**
<http://turklacemuseum.blogspot.com.tr>, Erişim tarihi: 21.02.2024.
- Görsel 2.**
<https://x.com/womensart1/status/807253430716788736/photo/1>, Erişim tarihi: 02.03.2024.
- Görsel 3.**
<https://nespoon.art/forum-kolektyw-gdansk-poland-2018/>, Erişim tarihi: 10.03.2024.
- Görsel 4.**
https://callane.com/portfolio_page/disobedient-virtues/, Erişim tarihi: 11.03.2024.
- Görsel 5.**
<https://www.kristenwicklund.com/>, Erişim tarihi: 17.03.2024.
- Görsel 6.**
https://www.bandirmaninsesi.com/zehra-cobanli-kadinca-mavi-be-yaz-kesitler-seramik-sergisi-8-martda-bandirmada-acilacak-18349.html#google_vignette, Erişim tarihi:12.08.2024.
- Görsel 7.**
Atay Yolal, C. (2020). *Dantel ögesinin özgün seramik yüzeylere yansımaları* (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Görsel 8.**
<https://www.designboom.com/design/dale-chihuly-merletto-collection-traver-gallery-05-03-2020/#>, Erişim tarihi:14.08.2024.
- Görsel 9.**
<https://momentumgallery.com/artists/64-joanna-manousis/works/931/>, Erişim tarihi:14.08.2024.
- Görsel 10.**
Kişisel Arşiv, 2019.
- Görsel 11.**
Kişisel Arşiv, 2019.
- Görsel 12.**
Kişisel Arşiv, 2019.
- Görsel 13.**
Kişisel Arşiv, 2019.
- Görsel 14.**
Kişisel Arşiv, 2022.
- Görsel 15.**
Kişisel Arşiv, 2022.

Structured Abstract

Lace is an important element in textile art and production with its unique textural features and aesthetic value. It has long been existed with various techniques and patterns and accepted as both a craft and an art product in terms of design and technique. It appeals to artists from different fields with its transparency, repetitive motif arrangements, technical richness and symbolic expressions. Thus, lace and its elements break the fixed materials and ideas and give way to collaboration and the use of different materials in artistic productions. Apart from its traditional decorative use, it has gained value as an art element with an innovative perspective and has interacted with other art fields.

The relations and interactions between art fields have also affected the glass art. Glass stands out with its aesthetic and technological characteristics as a material with unique symbolic meanings in art. With today's changing understanding of art, the glass artists remove the traditional boundaries between art fields and interact with different fields. Lace gains a conceptual dimension by establishing a dialog between personal interpretation and forms in glass art in this interaction.

The study, "Lace in Glass Art: Reinterpretation of a Traditional Element" aims to emphasize the place and importance of lace in glass art by exploring its use in different fields of art along with its change throughout the history. It also aims to reinterpret this traditional element in personal works and glass art works.

Lace has long been existed as an aesthetically important value in our country and in the world. With its unique qualities such as sparsity-intensity and motif arrangements, it also manifests itself in recent artworks as it is employed by many artists from different fields and is interpreted with a new aesthetic approach. However, the research through the written and digital sources has revealed that the lace element that is used in different fields of art has not been discussed in sufficient detail in especially the field of glass art and in the academic written sources of the field. Therefore, how lace, an art form in which Anatolian women visualize their emotional expressions, can be revived in glass art has been the main motivation of this study. Especially a contemporary interpretation of lace by associating it with glass art offers a new opportunity for traditional art to transform into a contemporary means of expression.

The study, "Lace in Glass Art: Reinterpretation of a Traditional Element" has been conducted in two dimensions as research and practice. During the research, the available literature was studied, analyzed and interpreted through document analysis, a qualitative research method. Thus, the research section includes the definition of lace, its history, its place in the field of art with examples and its interaction with glass art. The practice section aims to reinterpret the lace element in glass art and lace and lace-like elements have been formed in glass. Individual messages have been emphasized in the main theme of the designs.

The research revealed that the traditional motifs and aesthetic values of lace create a striking form of expression on glass as lace and glass have some common conceptual characteristics. Glass stands out with its aesthetic and technological characteristics as a material with unique symbolic meanings in art. Its transparency and fragility symbolize the complexity and fragility of human life. While lace is used as an alternative means of conveying emotions and social messages, glass offers a similar symbolic expression with its fragility and durability. Therefore, lace and glass offer rich expressive possibilities in contemporary art.

The lace and lace-like elements formed in glass in the personal practice section have gained a unique interpretation in glass art by emphasizing individual messages. The reflection of lace in glass has provided a strong symbolism in conveying these messages and increased the expressive power of the works.

As a result, the study explored how lace is reinterpreted in glass art and how a traditional element is integrated with a contemporary material. In this process, the interaction of lace with glass in terms of form, pattern and meaning has been observed in detail.

This study reveals that lace, a traditional handicraft, offers a multidimensional field of expression in art when combined with glass. The combination of traditional and modern elements enables an innovative approach in glass art and offers a unique aesthetic language to contemporary artists. The reinterpretation of lace in glass art increases the aesthetic richness and provides artists with a new field of expression.

The combination of lace and glass offers a form of expression that transcends boundaries in art and it has been observed that the symbolic values of these materials strengthen the narrative power. Thus, artists and researchers are recommended to develop original techniques through the combination of different media such as lace and glass. In addition, it is important for lace to be more frequently included in future artistic works and to transfer traditional forms to new generations in ensuring artistic and cultural continuity.